

Ausus päästab piinlikust hetkest

Pisipõnni uudishimu võib vanema häbist "maa alla vajutada"

PILLE LIIMAL

Lapse kohmetust tekitavatele küsimustele intiimsuhete, teiste inimeste puuete või surma kohta on kõige parem vastata ausalt, soovitab Briti perenõustaja Eileen Hayes.

Niipea, kui teie laps õpib rääkima, taipab ta, et just teie abiga on tal võimalik saada vastuseid kõigile teada segadusse ajavatele mis-, miks- ja kuidas-küsimustele. Algul võite end sellest isegi meelitatuna tunda, kuid varem või hiljem küsib laps teilt midagi sellist, mille peale te kõige parema meelega piinlikkusest "maa alla vajuksite". Tõenäoliselt lipsab selline küsimus üle pisipõnni huulte kõige rahvarohkemas kohas.

Sallivus ennekoike

Küsimused, mis vanemaid punastama panevad, on enamasti tekkinud sellest, et laps märkab inimestevahelisi erinevusi või tunneb huvi mõne tabuteema vastu, nagu seks ja surm, millest täiskasvanuul on raske ebamugavustundeta rääkida.

Teise ja viienda eluaasta vahel teadvustab laps endale, et poisid ja tüdrukud on erinevad. Ent ta märkab sedagi, et laste võimed ja oskused on väga erinevad: mõned on väga tublid spordis, teised lugemises või joonistamises.

On väga tähtis, et te suunaksite last sallivalt suhtuma erinevustesse, mida ta teiste inimeste juures märkab, ja ka iseenda eripära hindama. Ühiskonnas levib ohtralt eelarvamusi, mida on sageli raske lõhkuda, kuid te saate aidata oma lapsel õppida maailma mõistma:

- Rääkige positiivselt oma lapse iseloomulikest joontest nii talle endale kui ka teistele.
- Looge lapsele võimalusi kohtuda ja mängida eakaaslastega, kes on teistsugused kui tema.
- Suhtuge positiivselt ja normaalselt inimestesse, kel on kehaline või

Alla viieaastaseid lapsi huvitavad surma- ja sünniteemalised küsimused.

RAUNO VOLMAR

vaimne puue, samuti neisse, kelle kultuuriline või sotsiaalne taust erineb teie omast.

- Muretsege lapsele mänguasju, mis peegeldavad eri kultuure ja meeste-naiste rolle.

- Kehtestage rangelt reegel: mitte kunagi ei tohi teiste inimeste üle naerda.

Valjuhäälselt küsimust "Mis sellel mehel viga on?" kuuldes tahaksite kindlasti kuhugi peidupaika varjuda, kuid lapse peale käratamine ei aita. Ta ei saa aru, et tegi midagi valesti, sest möödakäijast mehe tavapärasest erinev välimus tekitas temas lihtsalt uudishimu. Kõige parem on oma piinlikkustunnet varjata ja võimalikult tõene vastus anda. Hiljem võiks lapsele seletada, et välimuse kohta märkuste tegemine võib inimest solvata või talle haiget teha. Soovitage lapsel oma küsimustega oodata niikaua, kui võõras on eemaldunud.

Väikeseid lapsi huvitavad puuete-

ga inimesed, kuid erinevalt paljudest täiskasvanuist ei ole neil nende suhtes mingeid eelarvamusi. Nad võivad ainult muret tunda, kas midagi sellist võib ka nendega juhtuda. Rahustage last ja jagage seletusi, kuid kinnitage, et puuetega inimesed on täpselt samasugused kui kõik teised teie ümber.

Süütule küsimusele süütu vastus

Alla nelja-viieaastased vaevalt üksikasjalikult seksi kohta küsivad, kuid poiste-tüdrukute sooline erinevus huvitab neid kindlasti. Samuti tahavad lapsed teada saada, kuidas nad siia maailma sattusid. Kõigile sellistele küsimustele vastates peate arvestama lapse vanust ja arusaamist. Kindlasti ei tohi te aga lapsele mõista anda, et tema küsimus puudutab midagi salajast või koguni häbiväärset. Ärge tehke lapse süütust küsimusest piinlikku numbrit!

Kümme soovitud uudishimuliku lapse vanemale

- Olge oma lapse vastu nii aus kui võimalik.
- Küsimusele vastates pidage silmas lapse vanust.
- Ärge rutake liig seletuste andmisega. Ei ole mõtet alustada vestlust surmast, kui laps pole teilt selle kohta küsinud.
- Alati kontrollige, kas laps sai teie vastusest aru.
- Ärge kunagi ignoreerige lapse küsimusi.
- Püüdke vastates oma piinlikkust mitte välja näidata.
- Ärge iialgi naerge lapse küsimuse üle, ükskõik kui naljakas see ka ei oleks.
- Kui te ei tea vastust, siis tunnistage seda ja lubage võimaluse korral last huvitav asi näiteks raamatutest järele uurida.
- Võtke tõsiselt lapse muresid, millele ta püüab teie abiga seletust leida.
- Teadke, et lapse küsimustele ausalt vastates ehitate usalduslikku suhte kogu eluks.

Üks valusamaid küsimusi, milles lapsed selgust tahavad saada, on surm. Lapse esimene surmaga seotud üleelamine on sageli lemmikloomakaotus. On tähtis, et te võtaksite lemmiku kaotanud lapse tundeid tõsiselt, sest tema jaoks ei ole see mitte lihtsalt loom, vaid pereliige.

Lähedase sugulase kaotus võib tõstatada küsimusi nagu "Kuhu vanaema läks?", "Kas ta tuleb tagasi?" või "Kas ma saan talle taevasse külla minna?". Loomulikult sõltub vastus, mille te lapsele annate, sellest, millesse te ise usute. Üks võimalike seletusi on: "Vanaema läks taevasse, ta ei tule sealt tagasi ja meie ei saa talle sinna külla minna, kuid me võime temaga taas kokku saada, kui vanaks jääme ja ära sureme." Samuti võite tunnistada, et keegi ei tea päris kindlalt, mis juhtub siis, kui inimene sureb, kuid osa temast jääb alati meiega.

AJAKIRJA PRACTICAL PARENTING
PÕHJAL